

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “แตรวง”

The Preparation of Local Curriculum “BRASS BAND”

พิมพ์พรรณ จันทร์รูปงาม¹

สาโรจน์ คัชมาตย์²

บทคัดย่อ

รายงานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเริ่มต้นจากการสำรวจภูมิปัญญาเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลังจากนั้นทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการประสานงานกับโรงเรียน เพื่อนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียน จำนวน 3 แห่ง

Abstract

The purpose of this paper is to suggest guidelines for designing a curriculum for local music for elementary students in Bangplama Tambon Administrative Organization, Suphan Buri Province. The study began with exploring the local music wisdom of “brass band” through in-depth interview with the informant. After that, the curriculum was developed through coordination with the local schools. The developed curriculum then was piloted in three schools in the constituency.

คำสำคัญ : หลักสูตรท้องถิ่น

Keywords: Local Curriculum

บทนำ

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในนำความรู้ที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนให้สามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีความสุข

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจึงจะต้องจัดทำให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

หลักสูตรดนตรีท้องถิ่น “แตรวง” เป็นหลักสูตรหนึ่งของหลักสูตรท้องถิ่นที่นำความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการละเล่นดนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวง ที่ใช้บรรเลงทั่วไปตามงานพิธีกรรมหรืองานเทศกาลต่าง ๆ ในแถบชนบทของประเทศไทย ซึ่งลักษณะวงดนตรีเป็นการประสมวงแบบไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่เน้นที่เครื่องดนตรีประเภทเป่าชนิดต่าง ๆ ทุกชนิดเป็นหลักตามที่จะหาได้ในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่จำกัดเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทแตรพร้อมมีเครื่องตีประกอบจังหวะจำนวนหนึ่งตามความเหมาะสม การบรรเลงเหมือนการประ โคมเพื่อให้เกิดความครึกครื้นมากกว่าไพเราะ เพลงที่นำมาบรรเลงมีทั้งเพลงไทย เพลงลูกทุ่ง และเพลงอื่น ๆ ที่มีลีลาจังหวะที่สนุกสนาน

ในสมัยก่อนวงดนตรีแตรวงจะได้รับความนิยมสูงมากสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นชนบทหลายชุมชน แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จึงทำให้วงดนตรีแตรวงในปัจจุบันไม่ค่อยได้รับความนิยมและพบเห็นได้น้อยมากตามท้องถิ่นต่าง ๆ

ตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีคณะวงดนตรีแตรวง ที่มีการละเล่นมายาวนานจนถึงปัจจุบัน สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างมากพร้อมทั้งสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น แต่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ด้าน สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คณะวงดนตรีแต่ที่คณะที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกนักดนตรีที่มีความรู้ความสามารถลดน้อยลงเนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพอื่นแทน คณะวงดนตรีแตรวงที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะหลานปู่ คณะสรวมมิตร และคณะลูกขุนเมืองสุพรรณ แต่ละคณะมีจำนวนสมาชิกที่เป็นนักดนตรี ประมาณไม่เกินจำนวน 10 – 15 คน คณะที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดคือ คณะลูกขุนเมืองสุพรรณ เนื่องจากเป็นคณะที่ก่อตั้งโดยสถานศึกษา โรงเรียนบางปลาหมอสูงสุमारผดุงวิทย์ ที่ต้องการให้เด็กนักเรียนที่มีความสนใจในด้านดนตรี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัวของตนเอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ดังนั้นถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของคนในท้องถิ่น ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านประเภทแตงวง

ขอบเขตของการศึกษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านประเภทแตงวง ตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการจัดจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น “แตงวง” ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านประเภทแตงวง โดยศึกษาจากภูมิปัญญาชาวบ้านของตำบลบางปลาหม้อนั้น ผู้ศึกษาอาศัยแนวคิดที่ได้นำเสนอของสุมิตร คณานุกร (2523); พูลศรี ไม้ทอง (2543) และพจนาน เทียนธาดา (2543) สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งคณะทำงาน เป็นการจัดตั้งคณะทำงาน ควรมีจำนวนระหว่าง 5-7 คน ประกอบด้วยผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหา การสอน และด้านสภาพของท้องถิ่น ได้แก่ ครูหรือผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ วิทยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน และนักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คณะทำงานดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในประเด็นที่เกี่ยวกับ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

และความต้องการของท้องถิ่น 2) สสำรวจสภาพและความต้องการของนักเรียนเพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนด้วย 3) ศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทเพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม 4) วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เป็นการศึกษาศักยภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้ความพร้อมของสถานศึกษาในการพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการกำหนดเป้าหมายความต้องการของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นมีความมุ่งหวังหรือมีจุดมุ่งหมายอย่างไรต่อผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้โดยให้มีความสอดคล้องกับความต้องการเป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลของผู้เรียนจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรแล้ว

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตร โดยเน้นกระบวนการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมโดยครูสอนเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเรียนรู้การสอนในแต่ละเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้มีความสอดคล้องกับ โครงสร้างของหลักสูตรแม่บท และไม่ทำกระทบกับการเรียนรู้ของรายวิชาอื่น ๆ ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม และสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาภายในสังคมส่วนรวมและสังคมท้องถิ่นให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร เป็นการจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพจากการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 12 การประเมินผลหลักสูตร เป็นขั้นตอนในการประเมินผลหลักสูตรเมื่อได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรไประยะหนึ่งแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการพิจารณาหลักสูตรว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรเพื่อให้มีความเหมาะสมและสามารถก่อประโยชน์แก่การศึกษาภายในสังคมส่วนร่วมและสังคมท้องถิ่นได้มากที่สุด

วิธีดำเนินการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวงครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยการรวบรวมค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับแตรวงจากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านท้องถิ่นด้านแตรวง จากนั้นทำการประชุมระดมสมองปราชญ์ท้องถิ่น ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาหมี่ รับผิดชอบเพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับแตรวง นำร่างหลักสูตรที่ได้ไปทดลองใช้กับโรงเรียน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดเสาธง โรงเรียนวัดโพธิ์ศรี และโรงเรียนอนุบาลวัดสวนหงษ์ จากนั้นทำการประเมินและปรับปรุงแก้ไข

ผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านประเภทแตรวงในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งคณะทำงาน

การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้บริหารส่วนราชการระดับท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่น ครูผู้สอน ผู้แทนชุมชน โดยมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นคนตรีที่บ้าน “แตรวง” โดยดำเนินงานด้วยการจัดประชุมระดมความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการสำรวจหาข้อมูลพื้นฐานด้านดนตรีที่บ้าน “แตรวง” โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต จากคณะวงดนตรีแตรวงในพื้นที่ ร่วมกับการสำรวจความต้องการของผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพความต้องการของผู้เรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แล้วจัดทำเป็นหลักสูตร ข้อมูลที่ได้ประกอบไปด้วย ความเป็นมาของแตรวงและโอกาสที่ใช้แสดง ประเภทของเครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้บรรเลง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน

คณะทำงานนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแล้วนำมาประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการเล่นดนตรีที่บ้าน ตลอดจนตระหนักเห็นคุณค่าและการสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องวงดนตรีที่บ้าน “แตรวง” สรุปรายละเอียดแผนการสอน สามารถแบ่งออกได้จำนวน 4 แผนการสอน ใช้เวลาในการสอน 40 คาบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของแตรวง ใช้ระยะเวลาจำนวน 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของแตรวง
2. เห็นคุณค่าและชื่นชมดนตรีที่บ้านแตรวง

เนื้อหา ความเป็นมาและความสำคัญของแตรวง

กิจกรรม การอภิปราย

สื่อ วีดิทัศน์ ใบความรู้ แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล สังเกตการณ์ร่วม

อภิปราย ตรวจแบบฝึกหัด

แผนการสอนที่ 2 เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรี ใช้ระยะเวลาจำนวน 2 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการผสมวงและทำให้เกิดวงดนตรีประเภทแตรวง

เนื้อหา ประเภทของเครื่องดนตรี

กิจกรรม การสังเกต

สื่อ วิทยากรห้อง

การวัดและประเมินผล สังเกตการณ์

อภิปราย สังเกตการณ์ตอบคำถาม

แผนการสอนที่ 3 เรื่อง ปฏิบัติเครื่องดนตรี ใช้ระยะเวลาจำนวน 36 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเล่นเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง

2. เพื่อให้มีทักษะในการเล่นดนตรี

3. เพื่อให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นทางการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ รู้จักแก้ไข

ข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปสู่การมีทักษะที่ดีขึ้น

4. เพื่อให้สามารถนำกิจกรรมการเล่นดนตรีไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้

เนื้อหา ปฏิบัติเครื่องดนตรี

กิจกรรม การฝึกปฏิบัติ

สื่อ วิทยากรห้อง ถิ่น โน้ตเพลง

การวัดและประเมินผล สังเกตความสนใจ สังเกตการแสดงความรู้สึก สังเกต

การปฏิบัติจริงสังเกตการร่วมกิจกรรม

แผนการสอนที่ 4 เรื่อง วิธีใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี ใช้

ระยะเวลาจำนวน 1 คาบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรับผิดชอบและระมัดระวังในการใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรี วิธีใช้เครื่องดนตรี

เนื้อหา วิธีใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี

กิจกรรม การฝึกปฏิบัติ

สื่อ วิทยากรท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล สังเกตการปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมความพร้อมก่อนนำไปใช้จริง คณะทำงานต้องมีการเตรียมการประเมินผลการใช้หลักสูตร เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร ก่อนนำไปทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มผู้เรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วจึงขอเสนอขออนุมัติดำเนินการต่อผู้มีอำนาจในการดำเนินการเพื่อดำเนินต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การสรุปและอภิปรายผลการศึกษาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านประเภทแตงในครั้งนี สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

การจัดทำหลักสูตรดนตรีท้องถิ่น “แตง” ในครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้าน “แตง” โดยดำเนินงานด้วยการจัดประชุมระดมความคิดเห็น 2) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นการสำรวจหาข้อมูลพื้นฐานด้านดนตรีพื้นบ้าน “แตง” โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต จากคณะวงดนตรีแตงในพื้นที่ ร่วมกับการสำรวจความต้องการของผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพความต้องการของผู้เรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แล้วจัดทำเป็นหลักสูตร ข้อมูลที่ได้ประกอบไปด้วย ความเป็นมาของแตงและโอกาสที่ใช้แสดง ประเภทของเครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้บรรเลง 3) กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน เป็นการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการเล่นดนตรีพื้นบ้าน ตลอดจนตระหนัก

เห็นคุณค่าและการสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องวงดนตรีพื้นบ้าน “แตรวง” โดยจัดทำเป็นแผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของแตรวง ประเภทของเครื่องดนตรี ปฏิบัติเครื่องดนตรี และ วิธีใช้เครื่องดนตรี การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรี ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหมด 40 คาบ 4) เตรียมความพร้อมก่อนนำไปใช้จริง คณะทำงานต้องมีการเตรียมการประเมินผล การใช้หลักสูตร เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร ก่อนนำไปทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มผู้เรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วจึงขอเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับขั้นเพื่อขออนุมัติใช้หลักสูตรโดยกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้ประกาศใช้หรือเผยแพร่การใช้หลักสูตรต่อไป

การสรุปและอภิปรายผลการศึกษากิจการจัดทำหลักสูตรดนตรีท้องถิ่น “แตรวง” ในครั้งนี้จะพบว่า ข้อมูลที่นำมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดหลักสูตรได้มาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรี “แตรวง” ทั้งสิ้น โดยเริ่มต้นจากความเป็นมาของแตรวงและโอกาสที่ใช้แสดง ประเภทของเครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้บรรเลง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจและท้องถิ่นได้

เอกสารอ้างอิง

พจนา เทียนธาดา. (2543). การศึกษากิจการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:กรุงเทพฯ.

พูลศรี ไม้ทอง. (2543). การศึกษากิจการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.

สุมิตร คณานุกร. (2523). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.